

Inhoud:	bladzijde:
Vriendelijk licht.....	3
Voorbeden.....	4
Weekend NEV-Ittingen.....	5
Nieuw Liedboek.....	7
75 jaar Kerk Hägendorf.....	9
Van mijn boekentafel.....	11
Een staakt-het-vuren.....	15
Preisträger Huub Oosterhuis	19
“Ist Gott drin?”	23
Website.....	24
Agenda.....	25

Protestantse Kerk Nederland

Mededelingen van de redactie:

Het volgende nummer verschijnt omstreeks **15 mei 2015**

Bijdragen per E-mail: lida.versteeg@muri-be.ch

Bijdragen per brief toesturen voor: **20 april 2015**

Briefcontact verschijnt 6 keer per jaar en is het orgaan van de Nederlandse Evangelische Vereniging in Zwitserland

Vriendelijk licht

Zo vriendelijk en veilig als het licht,
zo als een mantel om mij heengeslagen,
zo is mijn God, ik zoek zijn aangezicht,
ik roep zijn naam, bestorm hem met mijn vragen,
dat Hij mij maakt, dat Hij mijn wezen richt.
Wil mij behoeden en op handen dragen.

Want waar ben ik, als Gij niet wijd en zijd
waakt over mij en over al mijn gangen.
Wie zou ik worden, waart Gij niet bereid
om, als ik val, mij telkens op te vangen.
Ik leef niet echt, als Gij niet met mij zijt.
Ik moet in lief en leed naar U verlangen.

Spreek Gij het woord dat mij vertroosting geeft,
dat mij bevrijdt en opneemt in uw vrede.
Ontsteek die vreugde die geen einde heeft,
wil alle liefde aan uw mens besteden.
Wees Gij vandaag mijn brood, zowaar Gij leeft -
Gij zijt toch zelf de ziel van mijn gebeden.

Tekst: Huub Oosterhuis

Muziek: Bernard Huybers

Voorbeden – Roep onze namen

Lida Versteeg

*Roep onze namen dat wij u horen
dat wij weer ademen dat wij u leven*

Huub Oosterhuis

Tom Löwenthal

Samen zingen.

Samen bidden.

Luisteren naar het Woord.

Dat was het zwaartepunt van de kerkdienst op 22 februari 2015 in het kleine kerkje Fluntern in Zürich. Samen met Peter Spinatsch voorganger, Piet Spaak en Anja Oberholzer aan de piano, in totaal 8 personen konden wij de kerkgangers die een half uur voor de eredienst kwamen, alvast een voorproefje geven van hoe Huub Oosterhuis liedteksten schreef en Bernard Huybers en Tom Löwenthal het op muziek gezet hebben. De koorrepetitie verliep bijzonder prettig en aangenaam. We konden zelfs liederen meerstemmig zingen.

De tijd vloog om en we konden met elkaar nog voor de dienst een kopje koffie drinken in een tearoom aan de overkant van de weg. Dat het repeteren zo goed verliep hadden we te danken aan de dochter van Piet en Marieke Spaak, Jenny, die op een ongedwongen manier ons erop wees waar we op moesten letten en precies aangaf waar we moesten inzetten.

Het leek er even op dat het licht werkelijk vriendelijk was en ons een gevoel van veiligheid gaf. Wij weten allemaal dat niet alles het daglicht kan verdragen. Iets wat Peter Spinatsch in zijn voordracht natuurlijk ook naar voren bracht. Het raakte ons diep en met dankbare gevoelens konden we de terugreis aanvaarden die voor velen nog een lange reis zou worden.

We kunnen er nog over nadenken, of we dit ook nog in een andere kring zouden kunnen organiseren, bijv. in Basel of in Bern

Unser Leben gleicht der Reise

Misschien kent u dit oer-Zwitserse lied ook, heeft u het misschien ook al meegezongen. Dat ons leven op een reis lijkt, zoals dit lied beweert, is geen originele gedachte. Veel denkers en dichters hebben dat al voor dit lied ook gemeend. Maar ook de bijbel ziet het menselijk leven op de allereerste plaats als een reis.

Als mensen zijn we vanuit bijbels perspectief een leven lang onderweg, breken we telkens weer op. Meer nog, we moeten ook echt onderweg blijven.

Denkt u maar aan het Exodusverhaal, waar het volk Israël veertig jaar, een mensenleven lang dus, onderweg is naar het beloofde land.

Waarom is dat zo? Wat is daarvan de bedoeling?

Wat betekent dat heel concreet voor de manier waarop wij ons leven gestalte geven?

Het is een thema dat, lijkt mij, veel stof biedt voor gesprekken en daar komen we tenslotte voor naar dit weekend.

We waren nu al een paar keer in Kartause Ittingen. En dat is zo goed bevallen, dat we besloten hebben, ook in 2015 daar weer ons weekend te laten doorgaan.

De Kartause Ittingen is een middeleeuws, voormalig Kartuizerklooster bij de Thur, dat helemaal gerenoveerd werd en nu een prachtig “Tagungszentrum” (met een goede keuken!) is.

In het klooster bevindt zich ook een kloosterwinkel, een brouwerij, een kaasmakerij en een kantonaal kunstmuseum.

Het is goed met het openbaar vervoer te bereiken: vanaf Frauenfeld rijdt je met een bus naar Warth. De laatste honderd meter moet je lopen.

De Kartause is ook nog mooi gelegen tussen de wijngaarden en de bossen op een heuvel boven de Thur. Er is dus ook veel moois te zien, een prachtig stukje natuur waar we in de vrije tijd op dit weekend van kunnen genieten.

Het weekend vindt plaats op **2 en 3 mei 2015**.

Het begint op zaterdagochtend om tien uur. Na het koffiedrinken geef ik een eerste inleiding op het thema met aansluitende discussie.

Na de lunch is er een tweede blok van groeps gesprekken.

's Avonds hebben we na de maaltijd een gezellige avond in de bar.

Op zondagochtend volgt dan het derde blok van gesprekken over ons thema. Na de lunch op zondag besluiten we het weekend met een korte vesperdienst om 14.00 uur, waar zoals altijd alle NEV'ers van harte welkom zijn.

Het weekend eindigt na het koffiedrinken om 16.00 uur.

De prijs is ongeveer gelijk gebleven. Het hele weekend in een Einzelzimmer kost Fr. 210,-

een Doppelzimmer kost per persoon Fr. 190,-.

Alle maaltijden zijn daarin inbegrepen.

Daarmee is u meteen duidelijk dat de NEV een deel van de kosten voor zijn rekening neemt, zoals het gebruik van de infrastructuur.

Uiteraard mag de prijs geen hindernis zijn om aan het weekend deel te nemen. Wie graag wil deelnemen maar niet het hele bedrag kan betalen kan contact opnemen met mij.

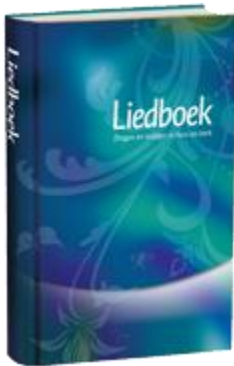
Zoals altijd ben ik erg dankbaar voor een vroege aanmelding. Want de kamers, die we hebben gereserveerd en niet nodig hebben, moeten we wél betalen als we niet op tijd kunnen afzeggen.

Daarom wil ik u vragen zich voor 15 maart bij mij aan te melden.

Ik hoop dat weer velen kunnen deelnemen en dat we met elkaar spannende en inspirerende gesprekken hebben.

David van Welden

Nieuw liedboek

Diegenen onder ons die af en toe een kerkdienst in Nederland meevieren weten, dat sinds 2013 in de gemeenten van de Protestantse Kerk Nederland een nieuw liedboek in gebruik genomen is. Het liedboek voor de kerken, waar we tot nu toe uit zongen, is 42 jaar geleden verschenen. Sinds die tijd zijn er veel nieuwe Nederlandse gezangen gedicht en bijzonder mooie liederen uit het buitenland werden in het Nederlands vertaald.

Aan het nieuwe liedboek is jarenlang door veel mensen met grote inzet gewerkt. Er is eerst een proefbundel gemaakt, waar gemeenten een tijdlang konden mee werken. Het is fijn, dat we vanaf nu niet meer met copieën en losse blaadjes hoeven te werken.

De nieuwe bundel is iets dikker geworden. Naast veel vertrouwde en geliefde liederen uit de oude bundel konden ook vele nieuwere liederen van eigentijdse dichters opgenomen worden. Dit zijn bijvoorbeeld liederen van Huub Oosterhuis, die in veel gemeenten al geruime tijd gezongen werden.

Op de laatste vergadering heeft het bestuur van de NEV beslist om ook in onze gemeente het nieuwe liedboek in te voeren. Een gulle gift van één lid heeft de aanschaffing mogelijk gemaakt.

Daarvoor zijn we ook als bestuur heel dankbaar. In de kring Zürich is er na de laatste gespreksavond spontaan een ad-hoc koortje ontstaan, dat bereid is om met ons allen die nieuwe liederen te oefenen.

Graag willen we in de Paasdienst ons nieuwe liedboek in gebruik nemen. De dienst begint om 12.00 uur, maar een kwartier van te voren is er gelegenheid om die liederen alvast te oefenen.

Voor degenen die al voor privé-gebruik een eigen exemplaar hebben gekocht, geef ik hier al aan welke nieuwe paasliederen we gaan zingen.

Lied 601 Licht dat ons aanstoot in de morgen (is al een beetje bekend, we hebben het al vanaf losse blaadjes gezongen)

Lied 608 De steppe zal bloeien

Lied 625 Groen uitluikt de aarde

Het lijkt mij spannend om gaandeweg met elkaar die nieuwe liederen te ontdekken, te horen en ze te zingen. Ik hoop dat we met zijn allen met vreugde uit het nieuwe liedboek zullen zingen.

En ik hoop vooral dat wij al zingend zo nog beter kunnen uitdrukken wat wij vandaag geloven en wat ons doet leven.

David van Welden

75 jaar Kerk in Hägendorf.

Arjana Metting van Rijn

Met Pasen is de kerkdienst van de NEV weer in Hägendorf.

Het is zeker langer dan 10 jaar, dat we in dit kerkgebouw gastvrijheid genieten. Voordien hebben we voor de gezamenlijke diensten heel wat geworven - ik herinner me een koude kerstdienst in Brunegg, een feestelijke dienst in Rupperswil. Ook in Rotkreuz waren we een keer te gast.

Nu al zo lange tijd in Hägendorf, we hebben het er blijkbaar goed. In 2015 heeft de gemeente daar een reden om feest te vieren: het gebouw bestaat 75 jaar. Dat is niet veel zult u denken - gewend als we zijn om bij kerken in eeuwen te denken. Daarom eerst een paar feiten, die ik vond in het "Festschrift" dat ter gelegenheid van dit feest werd uitgegeven.

Tot 1848 hadden de protestanten in Solothurn niets te zoeken. In 1533 had het kanton besloten katholiek te blijven en dat gold voor alle inwoners, zoals dat toen gebruikelijk was.

In 1848 werd „Glauben“ en „Gewissenfreiheit“ in de „Bundesverfassung“ opgenomen.

Nadien nam het aantal protestanten in deze streek snel toe - vooral door de werklieden voor de aanleg van het spoor en de werkplaats in Olten. Het is dan ook niet vreemd dat de eerste "reformierte Gottesdienst" in 1850 gehouden werd in een van de hallen van de werkplaats van het spoor. In 1859 ontstond de gemeente Olten, een jaar later werd de eerste kerk ingewijd.

Tot 1900 was er één predikant voor het hele gebied van Oensingen tot Schönenwerd. De ontwikkeling van deze éne gemeente tot het conglomeraat wat het nu is, was een lange en moeizame weg. Nu is er naast de Kirchgemeinde Olten - met Dulliken, Trimbach, Hägendorf en Wangen - met elk een eigen predikant - nog een zelfstandige gemeente Niederamt, en één in Oensingen en in Thal.

Al deze gemeenten wilden een eigen kerkgebouw, Hägendorf en ook Wangen moesten lang wachten voor zij aan de beurt waren.

Het gebouw dat op 14 januari 1940 ingewijd werd, heette aanvankelijk een „Kirchgemeindehaus“, sinds 1950 is het ook officieel een kerk. De groene kubus waarin wij zo gezellig koffiedrinken kwam in 1976/77 tot stand.

Vanaf 1970 heeft Hägendorf een eigen pfarrer.

Het gebouw had van begin af aan een kerkklok: een hele oude gegoten in 1571, oorspronkelijk in het slot Biberstein, vanaf 1859 in het toenmalige kerkje in Olten.

De gemeente Olten schonk het in 1940 aan Hägendorf. Het opschrift luidt:

O GOT BEGNAD MYCH ARMEN ANO DOMENY 1571.

Al in 1960 werd de wens geuit naar een tweede klok. Nu wordt deze wens vervuld. Na de feestelijke kerkdienst op 10 mei wordt de nieuwe klok met vereende krachten omhoog getrokken. Ik heb het met grote letters in mijn agenda gezet.

10 Mei 2015. Fest-gottesdienst in Hägendorf.

75 Jahre reformierte Kirche Hägendorf.

Van mijn boekentafel.

Arjana metting van Rijn

„Wàt...., je wilt voor je verjaardag geen boeken??“; "Nee, want ik heb al een boek." Dit was in ons gezin een vaak gehoord grapje.

Begrijpelijk, want in de woning waarin we na de pensionering van Willem terecht kwamen zijn bijna alle rechte muurvlakken bedekt met boekenkasten en boekenplanken.

Willem bracht een kamer vol theologische werken en alles wat daarbij hoort mee en ik had ook uit de tijd voor ons huwelijk heel wat verzameld.

Eenmaal gepensioneerd gingen we veel op reis. En van elke tocht, van elke conferentie en andere interessante bijeenkomsten namen we het één en ander mee: Wandelboeken, reisbeschrijvingen, platenboeken, romans, al of niet gesigineerd door de spreker of spreekster. Veel van deze aanwinsten liggen ergens op stapeltjes, te wachten tot we ze gelezen, of bekeken hebben en te wachten op een plaatsje in een kast (en daarvoor moet er dan iets anders weg, en dat is heel moeilijk.)

Wat ligt er nu op deze stapeltjes?

Ik doe een willekeurige greep: een wat ongebruikelijke krimi:

"KAIN'S OPFER" geschreven door Alfred Bodenheimer.

Op de omslag staat: "Ein orthodoxer Rabbiner als Ermittler in einem unorthodoxen Fall: der erste garantiert koschere Lokal-krimi."

Ik kocht dit boek omdat de recensies zoveel belovend waren: het verhaal - was het werkelijk moord? - in samenhang met Joodse gewoonten en gebruiken, plus een bijzondere uitleg van de bijbelse verhalen van Kaïn en Job, het één en ander maakt het zeker lezenswaardig, maar een gezellige krimi is het niet.

(Dan lees ik liever de oude krimi's van Harry Kemelmans zoals "Monday, the Rabbi took off", die in de 70er jaren zo'n succes waren.)

*****

Van de kortgeleden gehouden Ost-Europa-tag van het HEKS kwam ik terug met HINTERFRAGEN UND HANDELN.

Ein Vierteljahrhundert Heks-gesichte(n). Geschreven door Franz Schüle.

Dat is interessante lektuur voor wie wil weten hoe een Hilfswerk functioneert, waar dat bureau in Zürich goed voor is; en hoe het Heks van naoorlogse Nothilfe en vluchtelingenwerk zich ontwikkelde tot wat het nu is. Het is geen succes-reclame. De geschiedenis wordt verteld in vele spannende verhalen, waarin ook van ups en downs sprake is.

Het komt duidelijk naar voren dat „Heks“ niet eenzijdig werkt, niet ongevraagd "goede gaven" uitdeelt. Het doel is samenwerking met partners in de getroffen landen, die de situatie daar kennen en weten wat zinvol en praktisch is.

*****

Ik stap over naar een gebied wat je Selbsthilfe zou kunnen noemen. MEIN SCHWARZER HUND. Ondertitel: Wie ich meine Depression an die Leine legte. Geschreven door Matthew Johnstone.

Ik kreeg het van iemand die zelf met depressies te kampen had. Het boekje ziet eruit als een kleuterboek, met platen en korte duidelijke teksten. De zwarte hond is werkelijk geen beest om mee te spotten. In een eenvoudige vorm wordt de weg getekend van de situatie dat "de zwarte hond zijn eigenaar tiranniseert" tot het moment dat de baas de hond aan de lijn heeft. Met vallen en opstaan heeft de baas o.a. geleerd dat een depressie waar je over kunt praten minder bedreigend is, dan wanneer je hem probeert te verzwijgen, omdat je je ervoor schaamt. Misschien klinkt dit allemaal eenvoudig,---het is het niet.

Daarom is het goed dat er nog een tweede boekje is:

MIT DEM SCHWARZEN HUND LEBEN. Wie Angehörigen und Freunde depressiven Menschen helfen können, ohne sich selbst zu verlieren.

Ik vroeg aan mijn kennis, of ze het een goed idee vond als ik erover zou schrijven. "Ja", zei ze - met overtuiging - een depressie is afschuwelijk en ik heb aan deze twee boekjes héél veel gehad."

*****

Wat er verder nog op mijn tafel ligt? In het Nederlands alleen twee Sach-Bücher; het Nederlandse woordenboek geeft als vertaling non-fictie-boek.

Een jongere vriendin bracht voor me mee:

MUGGENZIFTERS EN MIERENNEUKERS. Insekten onder de loep genomen.

Ze was er zelf heel enthousiast over, ze had er aan meegeholpen; ze werkt namelijk bij de leerstoelgroep Entomologie aan de Universiteit Wageningen.

Entomologie - insecten - vliegen - kakkerlakken - wat is daar nu aan? Ik vroeg me af, of het thuis hoorde in de rubriek "nutteloze kennis", die wekelijks in het dagblad Trouw verschijnt. Wist U, dat driekwart van de levende wezens op deze aardbol insecten zijn? Wist U, dat bijenvolken die niet van hetzelfde soort zijn met elkaar oorlog voeren en elkaar geheel kunnen uitroeien? En nog veel meer vreemde zaken samengevat in korte hoofdstukjes. Voor ons misschien "nutteloze kennis". Maar niet voor iedereen. Het hoofdstuk „Insecten in het ziekenhuis“ beschrijft hoe slecht-helende wonden genezen kunnen worden door er de maden van de groene bromvlieg op te leggen. Niet alleen eten ze het dode weefsel op, maar ze produceren ook nog een soort antibiotica. En dat de pest, die vroeger zo erg was als Ebola nu, niet meer gevreesd is, danken we aan de identificatie en daarna de bestrijding van de pestvlo.

*****

Tenslotte:

DE ANDERE ELZAS, een reisgids voor de bewuste bezoeker.
Geschreven door Chris Doude van Troostwijk (een zoon van een studiecollega van Willem).

Geen gewone reisgids, maar een onuitputtelijke bron van geschiedenisverhalen, van de doopsgezinden in de Elzas, van de wijnen en van de tuinen der lust, wat dat dan ook zijn moge. Daarbij op bijna elke bladzijde sprekende plaatjes.

Ik ben in een gemakkelijke stoel gaan zitten en ben met vreugde op reis gegaan.

Ik eindig met een Iers boekje, weliswaar niet in het Gaelic, maar in het Duits: 365 IRISCHE SEGENSEWÜNSCHE.

Ein immerwährender Kalender.

Niet alleen de wensen, maar ook de platen zijn een genot.

Voor op 1 maart staat er:

Geh deinen Weg ruhig inmitten von Lärm und Hast
und wisse, welchen Frieden die Stille schenken mag.

Erlinsbach, 15.2.2015.

Bovengenoemde boeken:

Kain's Opfer. Kriminalroman von Alfred Bodenheimer.
Nagel-Kimche.ch 2014

Hinterfragen und Handeln. Ein Viertel-Jahrhundert Heks-Geschichte(n)
von Franz Schüle. Theologische Verlag Zürich 2014.

Mein schwarzer Hund.
Mit dem schwarzen Hund leben.
von Matthew und Ainsley Johnstone.

Muggenzifters en Mierenneukers,
insekten onder de loep genomen.
Laboratorium Entomologie 2006.

De andere Elzas. Reisgids voor de bewuste bezoeker.
Chris Doude van Troostwijk. Meinema 2011.

365 Irische Segenswünsche. Ars Edition 2011.

Een staakt-het-vuren.

Van Lida Versteeg

Te mooi om waar te zijn!

Een staakt-het-vuren in het oosten van Oekraïne. En toch is het waar
geworden. De leiders van Rusland, Oekraïne, Frankrijk en Duitsland
zijn het eens geworden over een staakt-het-vuren, dat in de nacht van
zaterdag op zondag, van kracht moet worden. Aan het eind van de
Valentijnsdag op 14 februari en het begin van de 15de februari 2015.

Denemarken

Valentijnsdag is een dag waarop geliefden elkaar extra aandacht geven. En op diezelfde dag `s middags om 15 uur 30 schiet een man in Kopenhagen in een cultuurcentrum door een raam waar mensen bijeen waren, die voor een vrije meningsuiting waren. Één persoon, een filmer van documentaires werd gedood, drie politiemensen gewond. Nauwelijks negen uur na deze aanslag werd een jonge man voor een synagoge doodgeschoten.

De dader kon niet ontkomen. Hij werd gedood omdat de politie ondertussen te weten was gekomen, met wie ze te doen hadden.

Denemarken diep geschokt.

Zacht lila tulpen liggen op de grond voor het cultuurcentrum. Bij de synagoge liggen heel veel bloemen. Mensen zijn bedroefd.

De minister presidente knielt bij de bloemen.

Veel vragen borrelen in je op!

Wat zijn dat voor mensen die dat doen?

Heeft het met godsdienst te doen?

Antisemitisme?

Houden moslims niet van karikaturen waarmee Mohammed lachwekkend wordt gemaakt?

Over wie de dader was krijgen we steeds meer gegevens.

En jawel, het is een voorzetting van de aanslag op Charlie Hebdo op 7 januari van dit jaar in Frankrijk, waar makers van een satire tijdschrift in koelen bloede omgebracht werden en later ook nog een aanslag op een koscher supermarkt gepleegd werd en joden gedood werden.

In wat voor een tijd leven wij?

Op 14 februari waren Dick en ik weer in ons huis na een skivakantie van twaalf dagen. Bloemen in overvloed te koop. Twee bossen tulpen bijna te geef voor één. Maar niet iedereen vond het nodig dat je daar die dag wat aan deed. Kleine conversaties in de lift en in het

restaurant lieten me vermoeden dat het niet zo'n vaart hoefde te lopen met die bloemen.

Een jong echtpaar met een schattig klein meisje van ongeveer drie jaar waren bij het nuttigen van een versnapering in een zichtbaar onharmonieus gesprek verzeild geraakt.

De twee volwassenen praatten volledig langs elkaar heen. In het midden het kleine meisje met de mooie blonde haren, dat af en toe door de moeder over haar hoofd geaaid werd en dan ging de conversatie weer verder.

Met handen en voeten en helemaal over de tafel heen werd er gegeesticuleerd om de ander te overtuigen van eigen inzichten en om ieders woorden flink kracht bij te zetten.

Jammer, twee mensen en zij vonden elkaar niet. Geen bloemen. Geen beetje extra aandacht. Alleen verschil van mening.

Maar.....ik kocht wel twee bossen tulpen. Één bos voor Dick en één voor mij, en ze stonden in twee vazen in één huis.

Valentijnsdag. Wordt in Nederland en in België ook gevierd. Maar nog niet zo lang, sinds de jaren 90. Het was vooral commercieel een grote hit. Vooral de omzet van bloemen was gigantisch. In de laatste paar jaar is het vieren ervan weer teruggelopen. Paus Gelasius riep in 496 14 februari uit tot de dag van de Heilige Valentijn.

Het vuren is, alhoewel we al weer op maandagavond aangekomen zijn, nog niet gestaakt.

Vooraf in of vlakbij de plaats Debaltseve. Het is een knooppunt van wegen en spoorlijnen en ligt tussen Donetsk en Loehansk. Voor de bewoners van Debaltseve is het afschuwelijk! Ze kunnen de straat niet op.

Hoe komen ze aan eten?

Ze hebben geen verwarming.

Koud is het er allemaal.

Ramen kapot geschoten.

Een vrouw probeert de glasscherven te verwijderen.

Aan elkaar plakken kun je de brokstukken niet meer.

De mensen die er moeten wonen zijn heel pessimistisch.

Zien een wapenstilstand niet zitten.

De strijd bare partijen beschuldigen elkaar over en weer.

Maar zoals Angela Merkel geduld aan de dag legde om het tot een accoord te laten komen, zo moeten ook wij geduld opbrengen en de moed niet opgeven.

We zijn niet alleen op deze wereld en het was hartverwarmend te zien zoals Angela Merkel en François Hollande elkaar konden ondersteunen en ook lieten zien dat ze zich samen voor een staakt-het-vuren hadden ingezet.

Angela Merkel en François Hollande na een nacht van marathon onderhandelingen over de Oekraïne in de Wit-Russische hoofdstad Minsk.

16 februari 2015

„Gott ist keine Person, aber er hat einen Namen“

Huub Oosterhuis

04.12.2014

Huub Oosterhuis, der Preisträger für das Lebenswerk 2014, ist aus dem liturgischen Leben beider großer Kirchen nicht wegzudenken. Im katholischen Gesangbuch „Gotteslob“ ist er mit sechs, im Evangelischen Gesangbuch mit vier Liedern vertreten. Die Generationen seit der Mitte der Sechzigerjahre schätzen seine poetische, ehrliche Sprache, die auch Zweifel und Fragen formuliert. Der Studentenpfarrer Oosterhuis trennte sich in den Siebzigerjahren vom Jesuitenorden, dem er angehörte. Seine Studentengemeinde folgte ihm und organisierte sich als unabhängige Personalgemeinde. Unter konservativen Kirchenführern ist er umstritten. Doch werden seine Lieder, Gebete und Texte von einer breiten Mehrheit vor allem in der katholischen Kirche geschätzt.

Interview mit dem Lebenswerk-Preisträger Huub Oosterhuis

Predigtpreis: Was bedeutet der Predigtpreis für Sie?

Huub Oosterhuis: Er ist für mich eine Anerkennung und eine ehrenvolle Bestätigung, dass meine Texte auch in der deutschen Sprache wirken können, so wie ich sie gemeint habe. Das stimmt einen Dichter zufrieden und glücklich.

Predigtpreis: Welche Vorstellung haben Sie von Gott? Ist er eine Person?

Oosterhuis: Ich habe keine Vorstellung von Gott. Die gibt es der Bibel nach auch nicht. Gott ist keine umrissene Person, aber er hat einen Namen: JHWH, unaussprechbar. Traditionell wird dieser Name erklärt als: Ich bin der ich bin, ich bin, so wie ich da bin. Und dann gibt es noch viele Eigenschaften, u.a. aufgezählt in Exodus 34.6-7: erbarmend, gnädig, langmütig, überfließend von Liebe - die ich mit Freundschaft übersetze - und Treue

Predigtpreis: Bei der Verleihung des Predigtpreises in Bonn haben Sie die Vision einer gerechten Welt entworfen, ohne Armut und Ungleichheit. Sind wir ihr insgesamt näher gekommen in den letzten Jahrzehnten? Sind wir sensibler geworden für die Fragen der Gerechtigkeit? Und wenn nicht: Lässt Sie das an Gott zweifeln?

Oosterhuis: Diese Vision ist so alt wie die Welt. Und es hat immer Menschen gegeben, die diese Vision gelebt haben. Jesus war ihnen

ein beispielloses Beispiel. Sie lebten und leben eine gerechtere Welt in mitten dieser Welt, mitten unter uns. Sie sind in dieser Welt, aber nicht von dieser Welt. Sie formen zusammen den Leib des Messias, wie das Neue Testament sagt. Sie wirken meistens im Verborgenen. Wenn es diese Menschen nicht gäbe, würde ich an Gott zweifeln. Sie heiligen den Namen, sie repräsentieren JHWH, den „Ich-werde-da-sein“.

Predigtpreis: Sie haben viele Psalmen neu formuliert und Lieder daraus gemacht. Sie ähneln den gesungenen Psalmen in den reformierten Kirchen. Hat die reformierte Tradition des Psalmsingens Sie beeinflusst?

Oosterhuis: Nicht direkt die Tradition des Singens. Da hat mich als Katholiken der Ton der Gregorianik mehr beeinflusst. Meine Entdeckung der Heiligen Schrift als große Erzählung hat wohl protestantische Wurzeln. Die Psalmen waren aber auch ein wichtiges Element der Römisch-Katholischen Liturgie. Ich habe gelernt, die Psalmen nicht nur als persönlichen, religiösen Ausdruck des Verhältnisses zwischen Gott und Mensch zu lesen, sondern auch als gesellschaftskritische Texte. Die Psalmen sind oft voller Zweifel und Unglauben, dann wieder voller Vertrauen. Ich will diese zwei Stimmungen ernst nehmen und die Spannung zwischen ihnen nicht vorzeitig auflösen, wie es in vielen traditionellen Kirchenliedern

geschieht. Damit würde ihre tiefe existentielle Bedeutung zu kurz kommen.

Predigtpreis: Haben Sie je überlegt, sich einer anderen Kirche anzuschließen?

Oosterhuis: Nein, nie. Katholisch bedeutet „allgemein“. In diesem Sinn fühle ich mich noch immer katholisch. Ich gehöre zu der oft verborgenen Gemeinde, die es überall auf der Welt gibt, in jeder – jedenfalls in den meisten – Kirchen, aber auch außerhalb der Kirchen, in Menschen und Bewegungen, die leben mit der Vision einer neuen Welt, wo alles für alle ist und niemand Not leidet.

Predigtpreis: Können Sie sich eine Versöhnung zwischen Ihnen und Ihrer früheren Kirche vorstellen?

Oosterhuis: Sie meinen mit der römisch-katholischen? Bei Gott ist nichts unmöglich, aber auch nicht alles wahrscheinlich.

Door Peter Spinatsch ter beschikking gesteld

Ist „Gott drin?“

In de Frari(=Franziscaner)-kerk in Venetië. Er is geen kerkdienst en er zijn maar enkele mensen in die grote kerk.

Ik zit in één van de lege stoelenrijen vlak bij de houten afscheiding bij de traptreden naar het koor. Bij het altaar staat het beroemde schilderij van Titiaan, voorstellende de (veronderstelde) hemelvaart van Maria, de moeder van Jezus.

Bij het hekje van de koorafscheiding staan twee mensen met intense aandacht naar dat schilderij te kijken. Ik krijg de indruk dat ze daar als het ware in aanbidding staan. In aanbidding voor wie?

Voor Maria? Of voor Titiaan?

Ik probeer met deze aanbidding mee te voelen.

Wat me niet lukt. Ondanks het prachtige schilderij. En dan denk ik aan een gedeelte uit een brief van Dorothee Sölle aan haar kinderen. Daarin schrijft ze o.a: “Einer von Euch hat mal beim Besuch einer scheusslichen Kirche, in die wir Euch immer bei Reisen schleppten, trocken gesagt: „Ist kein Gott drin“. Genau das soll in Eurem Leben nicht so sein, es soll „Gott drin sein“, am Meer und in den Wolken, in der Kerze, in der Musik und, natürlich, in der Liebe“.

En bij het bezoek aan kerkelijke ruimten kom ik altijd weer uit bij de vraag: “Ist Gott drin?“ Het antwoord daarop kan natuurlijk alleen maar zeer persoonlijk zijn. Maar een hulp is voor mij een middeleeuws lied. Het staat in de liedbundel van de Zwitserse evangelische kerk (lied nr. 813) en kan alleen in het latijn gezongen worden. Het luidt: “Ubi caritas, et amor, ibi deus est”. Dit lied wordt in een boekje: “Jesus von Nazareth” aangehaald in het hoofdstuk “Maria Magdalena”. Waar de voorzorgende liefde (de caritas) is, én de liefde, die berust op begeerte en lust (de amor), ook daar is God. Schrijven de twee zeergeleerde vrouwelijke theologieprofessoren Louise Schottroff en Dorothee Sölle.

Juni 2009

Joop Piso

Briefcontact ook online

Op onze website www.nl-kerk.ch vindt u de actueelste informatie over het wel en wee van de NEV: (eventueel veranderde) tijden, adressen (ook van leden), etc. Maar, u kunt bijvoorbeeld ook de wat oudere jaarboekjes eens rustig door bladeren, en natuurlijk ook de recente uitgaven van Briefcontact online lezen (waar ook ter wereld).

Wanneer u het voldoende vindt, het Briefcontact alleen nog maar online te lezen, dan kunt u het verzenden van Briefcontact ook stop zetten.

De website omvat daarnaast ook informatie over

- de verschillende kringen en hun werk
- de geschiedenis van de NEV
- het bestuur en hun doelen en verslagen
- de actuele agenda: wat, waar, wanneer

Wilt u zelf een bijdrage leveren voor de website of wilt u een reactie geven, dan kan dat graag via de website maar ook direct aan de webmaster:

Jan van den Eijkel

E-Mail: nev@janv.de

Tel. 0049-7761-4916

Diensten die in 2015 geleid worden door Ds. David van Welden

15 maart:	17.00 uur Bern
5 april:	12.00 uur Paasdienst in Hägendorf
2/3 mei:	Gemeenteweekend in Ittingen TG
24 mei:	12.00 uur Pinksterdienst in Hägendorf
30 augustus:	12.00 uur Waldgottesdienst in Ruppertswil
11 oktober:	17.00 uur Zürich
8 november:	15.30 uur in Bazel
25 december:	12.00 uur Kerstdienst in Hägendorf

AGENDA: Kerkdiensten in de Nederlandse taal in 2015

Gemeenschappelijke NEV-Kerkdiensten

5 april: Paasdienst

Evangelische Kirche Hägendorf

Aanvang: 12.00 uur

Voorganger: Ds. David van Welden

Algemene Ledenvergadering

aansluitend aan de kerkdienst

24 mei: Pinksterdienst

Evangelische Kirche Hägendorf

Aanvang: 12.00 uur

Voorganger: Ds. David van Welden

Kring Bern:

15 maart: Kerkdienst

Mauritiuskerk Bern Bethlehem

Aanvang: 17.00 uur

Voorganger: Ds. David van Welden

14 juni: Kerkdienst

Mauritiuskerk Bern Bethlehem

Aanvang: 17.00 uur

Voorganger: Ds. Matthijs van Zwieten de Blom

Kring Bazel:

7 juni: Kerkdienst

Wesleyhaus Bazel

Aanvang: 15.30 uur

Voorganger: Drs. René Zoutendijk

Kring Zürich - Aargau

mei 2 en 3: NEV-Weekend, Klooster Ittingen

o.l.v. Ds. David van Welden

Kerkdienst: aldaar in Ittinger “Raum der Stille”

Aanvang: 14.00 uur

28 juni: Kerkdienst

Kleine Kirche Fluntern, Zürich

Aanvang: 19.00 uur

Voorganger: Ds. Arnoldien van Berge, Amsterdam

Vooraf vanaf 17.00 uur zomerapèro in Tür & Tor

Kafébar & tuin van de kleine Kirche Fluntern

Gümligen, 25 februari 2015, Middeleeuws muziekblad

NEDERLANDSE EVANGELISCHE VERENIGING IN ZWITSERLAND BESTUUR:

Functie	Adres	Tel./ Faxnummer
Voorzitter: Prof. Dr. W. F. van Gunsteren	7212 Seewis Dorf (GR), Ratitschweg 13, wfvgn@ethz.ch	Tel. 081-325 23 92 Mob. 079-321 05 40
Penningmeester: Dhr. G.J. Heezen	Maiackerstrasse 10 6345 Neuheim ZG heezen@bluewin.ch	Tel. 041 755 24 19 Fax. 041 755 24 19
Vice-voorzitter: Mevr. Th. Buser - van Stigt	Untere Steingass 3 6235 Winikon thea_buser@bluewin.ch	Tel. 061 831 68 60 Fax. 061 831 68.88
Secretaris: Mevr. A. Wiedemann- Ouweneel	Pappelweg 11 4805 Brittnau awiedemann@tvtxmail.ch	Tel. 062 797 61 04 Mob: 079 765 05 71
Mevr. A. Oberholzer- Oostinga	Bruggwiesenstrasse111 8380 Pfäffikon oostinga@gmx.net	Tel. 044 995 11 54
Predikant: Ds. D.M.J. van Welden	In der Breiten 2 6244 Nebikon vanwelden@bluewin.ch	Tel. 062 756 58 92

CONTACTADRESSEN PER REGIO

Aarau- Zürich	Mevr. J.R. van Gunsteren-Bolt Ratitschweg 13, 7212 Seewis Dorf (GR), jolande.vangunsteren@gmail.com	Tel. 081 325 23 92 Mob. 079 688 18 30
	Mevr. A. Oberholzer-Oostinga Bruggwiesenstrasse 11, 8380 Pfäffikon	Tel. 044 995 11 54
Basel	Jan van den Eijkel Rüttmattstrasse 9, DE-79713 Bad Säckingen nev@janv.de	Tel. +49 7761 4916
	Wim Verhoog, Dürlismatten 3, DE-79588 Efringen-Kirchen- Mappach w.verhoog@gmx.de	Tel. +49 7628 348 8761
	Jean Jacques de Wijs, Waldhofstrasse 6, 4310 Rheinfelden jeanjacques@dewijs.ch	Tel. 061 831 65 86
Bern	Mevr. G. de Graaf Ursprungstrasse 100, 3053 Münchenbuchsee	Tel. 031 869 36 91
	Mevr. L. Dijkstra Rohrstrasse 3, 3507 Biglen.	Tel. 031 701 08 58
Zug- Luzern	Mevr. W.van Welden - De Jong In der Breiten 2, 6244 Nebikon wypkje.van.welde@hotmail.ch	Tel. 062 756 57 43
	Mevr. C. Prins-Voogt Früebergstrasse 48, 6340 Baar	Tel. 041 760 48 16